

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПРЕКО НЕДЕЉЕ. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВЧИЋА МЕСЕЧНО. —
ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 И 30 НОВ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

МАРАН.

(Наставак.)

Панта. Ти једну мање! — А ти, синко, гле, где како си прашањ, — иди па се очисти, па ме у соби чекај до год не дођем. Имам ја теби још лекције да читам. Хајд' иди!

Станко (одлази у кућу.)

Панта. Жено, жено, кад бешти што паметно урадити?

Ана. Та ако нисам никад, ово је баш паметно! Дете је красно, изучено. Биће то красан учитељ. — Де би ја њега млада у црно обукла, де би ми јединца у калуђере дали. Та једва мати чека да му сватове види, а не —

Панта. Сватове! Да, да, да се усрећи као и ја.

Ана. Човече, та промисли само, каква би то радост била, да дочекамо унучад! Та нисмо ни ми млади, а бићемо који дан све старији, треба и нама неге и помоћи. Па шта велиш? — (Показује руком на савкину башту.) Гледај ову башту! Како је то врлина погледати, што једна девојка сама својом муком израђује. Красна је то девојка та Савка! Та реци, зар није?

Панта. Шта имаш сад опет с њоме? Једна другу фалите, кад вас нико не ће да фали!

Ана. Не фалим ја њу, већ се она сама фали. А шта ћемо бад је тако! — Ево синти најбоље зна. Сад ми је баш казао, да без ње живити не може. Тад се баш зајудио у ту девојку!

Панта. Хо, хо, залудио! Кајве су то речи? Де ће женска глава паметног човека до залуди. Ој, ој!

Ана. (Кроз јед.) Бре, је си чуо ти, човече, та да ћо и залуђује свет него женске главе. Та така ће девојка залудити памет стотини јунака, — ал' имаш је шта и видети.

Панта. Гле, гле, та ти се канда жестиши! Но томе се баш радујем. Ал' тек, тек, жена човека да залуди! — Знаш опрости, ал' то мени у главу не иде. Знаш како вели мој грк Дуз: жена је дрвена лутка! Кад је сама луда, како ће друге да залуди!

Ана. Е, је с' чуо ти, та залудићу ја овако матора, и тебе и твога грк Дузу и кол'ко вас год има, само да се наканим! — Не знаш ти још шта је жена. Ал' и јесте већ твога много! Та ми живимо већ двадесет и пет година, па све лепо и у миру, јер ја знам де тебе голица, па ти мислиш да ја то морам! Ја сам ти луда, што се не размећем мојом памећу, као што ти радиш, — ал' вредно би било да и мене познаш. Знаш, већ ми је додијало. Од дана на дан ништа друго не чујем, већ по сто пута: жене су бурке, жене су гуске, ал' ако ниси досад чуо, сад ти кажем, да те гуске и бурке умеју бити паметније, него сви ви гускови и буркови.

(Наставиће се.)

ПИСМА ИЗ СРБИЈЕ.

(Вајмар. — Србин, немачки глумац. — Прва скупштина глумаца целе Немачке. — Један летимичан предлог.)
 (Наставак.)

Звоно чукну и други пут, опростим се с г. Савићем и заузмем место у вагону. Одем у Берлин, из њега у Швајцарску, из ње у Минхен, из Минхена преко Беча кући. Код куће застанем на столу пакет од г. Савића. У њему је било шест бројева од листа, којег су издавали здружени уметници позоришта, под именом: „Allgemeiner deutscher Bühnen-Congress.“

Конгрес је држан 17. 18. и 19. јула и. г. по нов. календару. У Вајмару је приредио до-чек одбор четворице, међу којима је био и наш Савић. Сва знатнија позоришта била су заступљена или својим глумцима или изасланицима. Изасланици су имали гласа и за се и за онај завод, који заступају. Осим глумаца, артистичког и техничког особља, било је још и драматских писаца, драматурга, интенданата, редитеља и т. д. Ово су четири главне тезе, које је расправљао конгрес:

а.) Кome сe можe издати концесијa да отвори позоришte?

б.) Каkав bi сe имao издати закон за одrжањe дисциплиne u позоришту?

в.) На коjи bi сe начи дао установити панзиони фонд за све, коjи раде на немачким позориштима?

г.) Каkо bi сe даo удесити општи формулар по ком bi сe имали подвезивати уговори измеđu позоришнogа особљa и позоришne управе.

У првој седници било је чланова свега 76, са 98 гласова. Дворана је била укусно намештена. У прочељу су била колосална попрсја: Шекспира, Гета и Шилера. За председника је био изабран повереник берлинског валнеровог позоришта др. Хugo Милер.

По дневном реду прво је расправљено питање о формулару уговора. Известилац је био редитељ Фрај из Франкфурта на Мајни. Примљени су предложи: да се обе стране тврдо држе уговора; да

се одказује од обеју страна на 14 дана у прве четири недеље (?); да се дисциплинарни закон увек додаје штампан уговору, и да правила, која би се доцније издала, не могу унапред бити обавезна; да се у уговору код узрока ради којих се може распустити дружина избаце речи: и друге препоне; да се не може затворити позориште због зидања и земаљске жалости; да плата примљеноме глумцу почиње од дана прве пробе; да се укину кориснице, јер не одговарају времену и достојанству уметника, а да се замену саразмерном повишицом; да је глумац дужан играти где управа захте, а да има право на накнаду трошкова; да се укине забрана по којој у време одмора не би смели чланови играти где на другој страни; да се удатим глумицама издаје половина плате за своје време док због трудноће и рођаја не играју на представама; да се глумцу издаје потпуна плата докле год пати од болести, коју је навукао у раду за који је био позван, разбили се иначе, да добија од управе 14 дана половину плате, а после да престаје важити уговор; да се даје плата глумцу, који би при каквој несрећи на позорници допао болести, а ако би при овој несрећи главом платио, онда да се његовој породици има дати накнада; да глумац може одмах престати од суделовања, чим му се у платни дан не изда што му припада; да се у друштвима, која путују, издаје члановима заслужена плата пред полазак.

По овом дошла је дебата о предлогу каkви основи да се поставе за позоришна правила или закон. Известилац је био Блецакер из Хановера. Пре но што је почела дискусија изговорио је известилац беседу, која је општим одобравањем примљена.

(Наставиће се.)

Л И С Т И Ј И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Париска сиротиња.“) (Свршетак.) И сада да пређемо на добре стране овога комада. Ово тим радије чинимо, што имамо пред собом предмет, који је заиста достојан био веште драматске обраде.

Патње и борбе, жалост и пропаст неизмернога броја сиротиње не да се никада доволно описати. Свет је већ такав, да сретан на несретнога, задовољан на нездовољнога, богат на сиромаха, човек на човека врло лако заборави, те је за то добро дошла свака добра реч у обрану и помоћ заборављене сиротиње. Писац је подигао реч за њу, а верним и вештачким својим нацртом задобио нас је.

У погледу вештачког нацрта, осим вештога зацлета, склопа и т. д., приметисмо и врло вешто изведенних особито лепих контраста. Тако је (у првом разделу) лен контраст, када Петар Берније, да осигура своју децу, цело своје имање повериava Вилбрну у исто време, у које Вилбрн повериено ту је имање проневерао и опет ради осигурања свога детета. Лен је контраст кад се (у другом разделу) богати гроф Рокфелј нуди сиромаку Андрији на ручак; даље (у трећем разделу) кад богаташи од сиротиње просе, кад породица бернијевра умире од глади, а њихов сузед, просијак, вечера печења, и т. д.

Најпосле што се тиче представе, она нас је задовојила. У главнијим улогама отликовали су се: Ружић (Плантрез), Браин (Андрија), Ј. Маринковићка (Бернијевра) и Суботић (Вилбрн). Но ако су ови представљачи заслужни у томе, што су се главније улоге у овом делу вешто одиграле, то су признања заслужили и они представљачи, који су умели незнапије улоге зачинити добром игром. Тако нам је Недељковић верно показао титулу без средства (Рокфелја), Рашић веселог, задовољног занатлију, — или као што он вели уметника (Бигова), К. Савићева добру и њежну Ђерку (Антоанету), Ј. Поповићева поштену душу (Регину Биговљеву), Л. Хаџићева гиздаву, милокриву девојчицу (Клодету), Л. Мариковићева размажено, неблагодарно дете (Алиду). Улоге Зорића, Лесковића и осталих са свим су незнатне и само су за то, да по што год допринесу да се комад реши.

К. Т.

К Њ И Ж Е В Н О С Т.

* (Нове књиге). Сад је баш изашао и у књижарницама може се добити: **Демон**, повест и аллегорија у три дела, написао др. Милан Јовановић. У Новом Саду 1872, на 16-ини, стр. 76. Цена 30 нов. или 3. гроша. — Ово је дело прептампано из листа „По-

зоришта“, и може се сматрати као прва свеска Зборника позоришних дела, што га издаје управа српског народног позоришта у Новоме Саду.

Изашао је Гласник српског ученог друштва књига 32. Садржај је: 1. Очигледна настава у основној школи, од М. П. Шапчанина. 2. Поглед на најновији развитак међународног права, од Г. Гершића. 3. Правила св. Симеуна српског, прилог М. С. Милојевића. 4. Прилози к српској историји 14 и 15 века, од В. В. Макушева. 5. Прилози к историји српске књижевности, од Ст. Новаковића. 6. Хронограф житомишљића, прилог архим. И. Дучића. 7. Хрисовуље цара Стефана, с јелинскога превое М. А. Петронијевић. 8. Извод из записника. — Цена је 6 гроша (60 новч.).

На енглеском језику изашла је о најма књига: The emancipation and unity of the Serbian Nation or the regeneration of eastern Europe by the reconstitution of the nationalities, by Vladimir Yovanovitch (то јест: Ослобођење и јединство српскога народа или обнова источне Европе успостављањем народности, од Владимира Јовановића.) У Женеви 1871.

В Е Ш Т И Н А.

* (Стенографија.) У гимназији београдској пређаје професор Ђоја Стенографију према природи и својствима нашега језика, удешену по системи габелсбергеровој, као ванредни предмет, свакоме који се улише. Наши народни сабори и други скупови и састанци показали су доволно, да је стенографија и нама потребна као залога хлеба.

П О З О Р И Џ Т Е.

* (Народно позориште у Загребу.) У народном позоришту у Загребу представљани су, осим Мекбета, Мејриме и опере Марте, још ови комади: Дипломата старе школе, Доброчине сељац, Изабела Орсинијева, опера Лисинскога: Ђубав и злоба, Катарина Хауалдова, Дете среће, Париски колотер, Гвоздена образина, Худи дух лумпаци вагабундус, опера „Ернани“ и трагедија „Јудита“, од Хебла.

У Загребу не доносе ни једне новине репертоара (недељног или месечног) ни позоришних објава. Само рецензије о неким комадима излазе у књижевним и политичним листовима. У Београду пак новине доносе сад месечни репертоар, а позоришне објаве (списак приказивача) излазе само у „боградском Бројавнику“. Рецензије пак комада врло се ретко налазе у тамошњим јавним листовима.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

ПРЕТИПЛАТА

ПРЕДСТАВА 28.

БРОЈ 19.

У НОВОМЕ САДУ У ПЕТАК 18 ФЕБРУАРА 1872
У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРANI

ПРВИ ПУТ:

А Р Т А К С Е Р К С Е С.

ЛАКРДИЈА У 1 РАДЊИ, ПО НЕМАЧКОМ ПОСРБИО С. РАЈКОВИЋ.

О С О Б Е :

Звекан, бирташ.	Суботић.	Ђука, бирташев слуга	Лукић.
Марица, жена му	Ј. Поповићева.	Стева	Љ. Зорићева.
Гавра,	Хацић.		
{ наори	Нешић.	Наја	В. Хацићева.
Васа	Рашић.	сеоска деца.	
Рашковић { лакрдијаши	Соколовић.	Мита	М. Зорићева.
Соколић } позоришни		Сељаци и деца.	Догађа се у селу.

ЗА ТИМ:

САВЕТ ГРАТИС.

ШАЉИВА ИГРА У 1 РАДЊИ, ОД ЧАРЛЕСА ДЕНСА, С ЕНГЛЕСКОГ ПРЕВЕО С.

О С О Б Е :

Николовић	Зорић.	Кокан, син му	Станчић.
Кечевић	Ружић.	Смиља, рођака николовићева	К. Савићева.
Кечевићка, жена му	Ј. Поповићева.	Јокан, слуга кечевићев.	Соколовић.
Збива се у стану кечевићевом.			

НА ПОСЛЕТКУ ПРВИ ПУТ:

ФРАНЦУСКО-ПРУСКИ РАТ.

ШАЉИВА ИГРА У 1 РАДЊИ, НАПИСАО Б. ТРИФЕОВИЋ.

О С О Б Е :

Петровић, грунташ	Ружић.	Поповић, званич. у миру	Зорић.
Ката, његова жена	Ј. Поповићева.	Јеца, његова жена	Ј. Маринковићка.
Марија, његова кћи	К. Савићева.	Милан, њихов син	Недељковић.
Збива се у петровићевој кући у почетку француско-пруског рата.			

Д. РУЖИЋ У УЛОЗИ ПЕТРОВИЋЕВОЈ И КЕЧЕВИЋЕВОЈ КАО ГОСТ.

У недељу 20 фебруара: „ВОЈНИЧКИ БЕГУНАЦ.“ Позоришна игра у 3 раздела, с песмама, од Е. Сиглигетије, посрбио Рада Стратимировић.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 9 И ПО САХАТА.